

Kennissessie

MDO-labs stand van zaken:
duurzame experimenten en schaalbare oplossingen

12 februari 2019

Programma

- 15.00 uur Opening dagvoorzitter, Rutger Vrielink Pioneering
- 15.05 uur Gezamenlijke ervaringen renovatie **De Jeu Woningen** naar nul-op-de-meter
- 15.50uur Gezamenlijke ervaringen renovatie **Europaring** naar nul-op-de-meter
- 16.35 uur Interessante (grensverleggende) projecten in de MDO-labs en vertaling Aedes Routekaart naar scenario's voor komende 5 – 10 jaar
- 16.45 uur Discussie
- 17.00 uur Informele afsluiting

15.05 – 15.50 uur

Gezamenlijke ervaringen renovatie De Jeu Woningen
naar nul-op-de-meter

Chiel Overbeek en Rick Gockel,

Ronald Haafkes en Kevin van Elburg

Onderhoud en Renovatie Hengelo

15.50 – 16.35 uur

Gezamenlijke ervaringen renovatie Europaring naar nul-op-de-meter

Wouter Ribberink

Johan Kleinjan

Berto Boeve

16.35 – 16.45 uur

Interessante (grensverleggende) projecten in de MDO-labs

Vertaling Aedes Routekaart naar scenario's voor komende 5 – 10 jaar

Gerard Salemink, projectleider MDO-labs

Interessante (grensverleggende) projecten in de MDO-labs

Impressie

Wat is de volgende stap voor woningen met een A- of B-label?

BENG?
CO₂-neutraal?
Aardgasvrij?

MDO-analyse

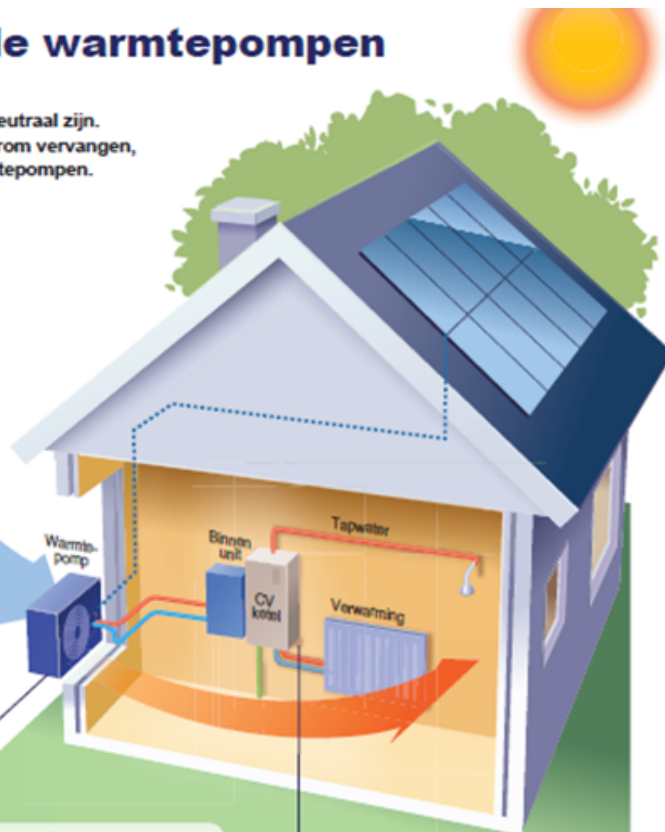
TEST Hybride warmtepompen

Nederland moet in 2050 CO2 neutraal zijn. De oude cv-ketels worden daarom vervangen, ondermeer door hybride warmtepompen. Maar welke moet u kiezen? De Consumentenbond en Vereniging Eigen Huis testen 10 systemen.

Wat is een hybride warmtepomp?

De hybride warmtepomp (HWP) is een combinatie van een warmtepomp met een gewone HR-cv-ketel:

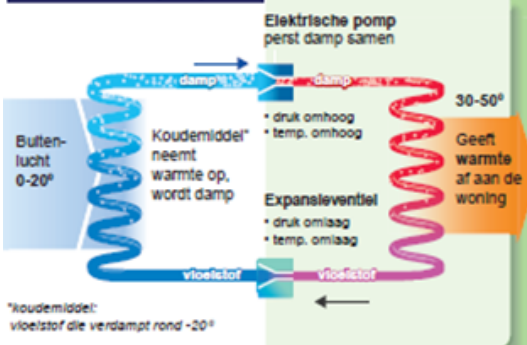
De warmtepomp onttrekt (gratis) warmte aan de buitenlucht en zet die om in warmte voor binnen.

Hybride warmtepomp (1) werking

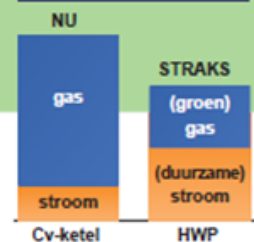
Groengas voor piekvraag

In de warmtepomp:

- De cv-ketel op (groen) gas springt bij als de warmtepomp niet genoeg warmte levert (bijvoorbeeld als het vriest).
- De cv-ketel zorgt voor warm tapwater.

Energieverbruik

Buitenlucht is gratis, maar de pomp heeft wel elektriciteit nodig. Het stroomverbruik stijgt dus, maar het gasverbruik daalt aanzienlijk.

Hybride warmtepomp (2)

Ik zoek een woning: | [Inschrijven](#) | [Inloggen](#)

mijnwbo

- OVER ONS
- WBO WONEN IN HET KORT
- WEBLOG DICK MOL
- WERKEN BIJ WBO WONEN
- BROCHURES
- VRAAG & ANTWOORD
- NIET TEVREDEN?
- NIEUWS
- ARCHIEF
- PRIVACYSTATEMENT
- WONINGWET

WBO Wonen en Cogas doen onderzoek naar toepassen hybride warmtepomp

[← terug naar overzicht](#)

Cogas en WBO Wonen willen op grote schaal hybride warmtepompen toepassen in de wijk Glinde Hooiland in Oldenzaal. Samen doen we nu een onderzoek naar de mogelijkheden hiervan. Het is een uniek project in de regio: nog nergens in Overijssel is de toepassing van hybride warmtepompen op deze schaal onderzocht. Cogas en WBO Wonen zien de hybride warmtepomp als een duurzaam en betaalbaar alternatief voor de ketels in de relatief oude huurwoningen uit de jaren '50 / '60. Een goede oplossing waarbij deze huurwoningen ook voor de toekomst bewoonbaar en betaalbaar blijven.

Vliegwielt voor duurzame regio

Dinsdag 18 december hebben Cogas en WBO Wonen een intentieovereenkomst getekend. Daarin onderschrijven beide partijen de potentie van een hybride installatie. Martijn Kolkman, projectleider van Cogas Duurzaam: "Dit is een unieke samenwerking tussen een netwerkbedrijf en een woningcorporatie: wat wij hier leren gaan wij proberen op grote schaal toe te passen". Zo ontstaat een vliegwieleffect voor verduurzaming in de regio. Want ook voor andere bestaande wijken in de regio kan een hybride oplossing de beste keus zijn.

Geen hogere woonlasten

Ruim 700 woningen doen mee in het project waarbij het toepassen van een hybride installatie relatief eenvoudig is. Het aantal is een mix tussen particuliere huizen en circa 400 huurwoningen van WBO. Om het project te doen slagen zullen bewoners actief betrokken worden. Sterker nog, deze staan centraal in de keuzes die gemaakt gaan worden. Verder is het een belangrijk uitgangspunt voor alle partijen dat de woonlasten niet zullen stijgen.

Nog in december van dit jaar wordt de eerste Hr-ketel vervangen door een hybride warmtepompinstallatie. Dan wordt gekeken naar eventuele knelpunten en verkennen beide partijen de grootschalige uitrol in de wijk Glinde Hooiland. Medio 2019 zal het onderzoek afgerond moeten worden en wordt besloten of en hoe grootschalig het vervolg aangepakt wordt.

Op de foto: manager Duurzaam van Cogas Dario Aresu en Rudy Ligtenberg, manager Vastgoed - Beheer van WBO Wonen.

Glinde Hooiland

- Jaren '50 – '60
- 700 woningen
- 400 huurwoningen

Bewoners

- Actief betrekken
- Staan centraal
- Geen woonlastenstijging

(Thermisch) compartimenteren

- 2 maal 2 woningen (prototypes)
- Realiseren, testen, monitoren (werkelijke prestaties)
- Optimaliseren processen

Subsidie

- Aardagloos
- Snel opschaalbaar

Per 1 april a.s. regeling weer open DEI (RVO)

Indu-Zero

Grensverleggend ontstaan vanuit MDO-labs

**Smart Renovation
Factory**
by INDU-ZERO

Vervolg op routekaart

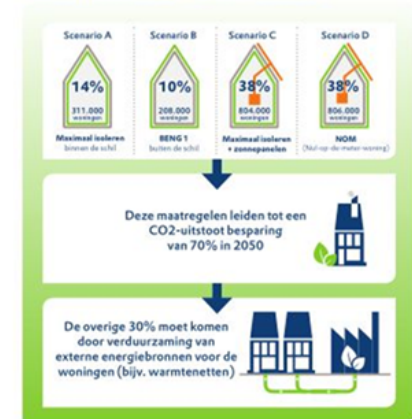
- Beperkt aantal kansrijke scenario's
- Geplande ingrepen komende 5 – 10 jaar
- Veel voorkomende woningtypologieën
- M.b.v.

VERDUURZAMING SOCIALE HUURWONINGEN WONINGCORPORATIES

Woningcorporaties spreken vorig jaar (in de Aankoop Woningenda 2017 - 2021) de ambitie af hun sociale huurwoningen vóór 2050 CO₂-neutraal te maken. Woningcorporaties brachten vervolgens op hoofdlijnen in kaart hoe dat zou kunnen. Daarvoor gebruikten ze de Aankoop Woningenda 2017 - 2021. De gegevens uit alle realisatieplannen samen geven op hoofdlijnen een beeld hoe de verduurzaming van de woningvoorraad van corporaties eruit kan zien. De woningvoorraad van corporaties bestaat (naast andere woning) uit ongeveer 2,3 miljoen huurwoningen. Voor 2,1 miljoen huurwoningen kiest corporaties scenario's voor de verduurzaming.

SCENARIO'S VERDUURZAMING 2,1 MILJOEN HUURWONINGEN

Mai 2018

Volgende Pioneeringbijeenkomsten

- **28 februari 2019**
- **Congres Duurzaam aanbesteden**
“ontwikkeling in co-creatie”
- *13.00 uur, De Grolsch Veste Enschede*
- **6 maart 2019**
- **Brainstormsessie Digitalisering**
- *14.00 uur, The Gallery Enschede*
- **16 april 2019**
- **Congres Go Duurzaam**
“Best practices in energieoplossingen”
- *13.00 uur, Cogas Almelo*

GO.
• **DUURZAAM**

Netwerkborrel

napraten & verbinden kennis, vraag en aanbod

Dagblad de west

1 000000 kWh

2 000000 kWh

Hartelijk dank
voor uw
komst!

pioneering
vernieuwt de bouw

Europese Unie
OPoost
duurzaamheidsprogramma's

GO.
DUURZAAM

